

Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України

Соціальне партнерство – особливий вид суспільних відносин, закономірний результат розвитку соціально орієнтованої економіки. Водночас вона є важливим показником економічної, соціальної та політичної зрілості суспільства. Соціальне партнерство (далі – СП) будується на узгодженості й захисті інтересів різних соціальних груп. Партнерські відносини передбачають усвідомлення необхідності взаємодії, взаємозалежності, взаємовідповідальності та забезпечення відповідних прав різним соціальним групам, прошаркам, класам на участь у політичних і економічних процесах, у виробленні та прийнятті рішень щодо актуальних проблем суспільного розвитку.

Проблематика соціального партнерства залишається актуальною для економічних, соціологічних наук (соціологія управління), освіти, бібліотекознавства, соціальних комунікацій. В економічній науці СП вивчається у контексті завдань і перспектив розвитку соціально-трудова відносин і його можна тлумачити як соціально-трудова партнерство, що включає систему інститутів і механізмів узгодження інтересів суб'єктів економічного процесу: роботодавців і працівників; особлива увага приділяється механізмам державного управління соціальним партнерством, розвитку соціального партнерства держави та її громадян на різних рівнях¹.

<...> З бібліотекознавчої точки зору, соціальне партнерство розглядається як комплекс багатоваріантних відносин, особливий тип взаємодії між бібліотечно-інформаційними установами та державними і місцевими органами влади, різними установами, у т. ч. бібліотеками, громадськими організаціями, підприємствами, об'єднаннями та окремими громадянами, метою яких є забезпечення (ресурсне, організаційне, інтелектуальне тощо) максимально повного задоволення інформаційних, соціокультурних, освітніх потреб суспільства, шляхом реалізації спільних проектів і заходів. У засновку такого партнерства лежить соціально-функціональний підхід, на основі якого в сучасній науці будуються моделі соціалізації особистості, її адаптації до суспільних змін.

¹ Алексейчук В. В. Механізми державного управління соціальним партнерством: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 19 с.; Іваницька С. Б., Коротка І. А. Соціальне партнерство як основа ефективної діяльності підприємства // Економіка і регіон. – 2012. – № 4. – С. 158–161.

<...> Як бачимо, найчастіше партнерами бібліотек виступають освітні установи, громадські організації, соціальні служби, державні органи та органи місцевого самоврядування, котрі прагнуть спільного вирішення нагальних суспільних потреб.

Одним із найпоширеніших видів партнерства є партнерство з владою (органами державної влади та місцевого самоврядування). Проте у професійному середовищі точиться багато дискусій щодо правильності або ж доречності такого визначення, оскільки бібліотеки не можуть тут позиціонувати себе як рівні щодо установ, які законодавчо та фінансово забезпечують їх діяльність, тобто певним чином є роботодавцями. На нашу думку, така взаємодія вкрай важлива і вона має поглиблюватися задля успішного розвитку бібліотечно-інформаційної сфери країни. Адже, коли поступ суспільства дедалі більше пов'язується саме з інноваційними чинниками економічного зростання та підвищення якості життя населення, значно актуалізується проблема пошуку нових форм і методів державного регулювання соціальної сфери (суб'єктом якої є бібліотека) на принципах партнерства і договірних засадах. Як показує практика, цілком реально пріоритетні напрями сучасної системи управління соціальними відносинами адаптувати до БІС. Зокрема це стосується: розвитку самоідентифікації працівників як суб'єктів соціально-трудова відносин; формування правових засад взаємодії суб'єктів соціально-трудова відносин, які мають ґрунтуватися на принципах соціального партнерства; забезпечення справедливої та гідної винагороди за працю шляхом розвитку сучасних систем обліку та оцінки праці; розроблення та реалізації заходів щодо вдосконалення професійно-кваліфікаційної структури трудового колективу; створення належних умов для розвитку самоорганізації, самоуправління у трудовому колективі; забезпечення реальної захищеності кожного працівника за допомогою ефективною та гнучкоюю системи соціальних гарантій. Більшість з виокремлених напрямів може бути реалізована лише за умов активної взаємодії із органами державної влади. Тому, спираючись на соціально-економічну концепцію державного управління розвитком соціального партнерства² та враховуючи багатоваріантність партнерських зв'язків бібліотеки як суб'єкта соціокомунікаційної взаємодії, необхідно прагнути до вироблення концепції розвитку соціального партнерства у БІС. Вона, на наш погляд, повинна включати:

² Алексейчук В. В. Механізми державного управління соціальним партнерством: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 19 с.

- визначення стратегічних цілей і завдань соціального партнерства;
- заходи щодо поширення ідеології соціального партнерства, зокрема й за рахунок адвокацької діяльності у БІС;
- посилення взаємодії БІС і держави з метою формування відносин соціального партнерства;
- проведення державно-громадських заходів, які сприятимуть розвитку БІС (громадських і парламентських слухань, акцій, промо-кампаній);
- відповідне до цілей і завдань СП удосконалення та розвиток законодавчої, нормативно-правової бази;
- підготовку кадрів для системи соціального партнерства (за рахунок системи підвищення кваліфікації, введення відповідних спецкурсів у ВНЗ);
- розширення міжнародного співробітництва з метою обміну досвідом і реалізації конкретних програм і проектів.

В умовах системних трансформацій українського соціуму така концепція дасть змогу позиціювати бібліотеки як важливу складову розвитку демократичного громадянського суспільства, надійного партнера, який враховує інформаційні, освітні, соціокомунікаційні потреби окремо взятої людини, громади, держави загалом, прагне до найбільш повного та якісного їх задоволення (*Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 4. – С. 3, 6).*